

Uitkrant, jun 07

Jacob Derwig speelt Brutus in Romeinse tragedies, de ruim vijf uur durende Shakespeare-bewerking van Toneelgroep Amsterdam. De acteur over de bijzondere aanpak in deze voorstelling, zijn vroege succes met Hamlet en waarom hij niet in Voetbalvrouwen staat.

“De eerste repetitiedag is nog steeds de allereerste”, zegt Jacob Derwig. “Je kunt die tekst wel helemaal uit je hoofd kennen, zodra je op de repetitievloer staat ben je de helft kwijt. Je denkt: ik kan het niet. Ik heb het ook nooit gekund. En nu val ik door de mand.” Nee, schudt hij, daar helpt zijn staat van dienst – plus het Gouden Kalf voor zijn rol in Zus en zo, de Mary Dresselhuysprijs voor zijn acteerprestaties bij 't Barre Land en De Trust en de Arlecchino voor zijn rol in Opening Night – op zo'n moment geen moer aan. Die angst zal tot aan zijn pensioen blijven bestaan. “Ik mag hooguit hopen dat het ooit een beetje minder wordt.”

Derwig (37) speelt de rol van Brutus in de Romeinse tragedies van Toneelgroep Amsterdam. Het is een vijf uur durende theatermarathon van de Shakespeare-stukken Coriolanus, Julius Caesar en Antonius & Cleopatra die in première gaat tijdens het Holland Festival. Ivo van Hove regisseert. “Het zijn drie uitgesproken politieke stukken waarin je een groep mensen volgt die de wereld beter wil maken”, vertelt Derwig. “Als daar, zoals in Julius Caesar, een politieke moord voor nodig is, dan wordt dat weloverwogen gedaan. Het is geen tekst die je even naar je hand kunt zetten. Hij is zo sterk dat-ie je bepaalde kanten opdwingt. En het is ... veel! Die monologen schud je niet even uit je mouw.”

Op het moment van spreken heeft hij er bijna een week repetities op zitten. Het ambitieuze plan staat nog steeds: “We proberen Shakespeare te presenteren als een politiek debat. De bedoeling is dat het publiek, net als bij een kamerzitting, op elk moment de zaal kan uitlopen om een kopje koffie te halen. Ondertussen kun je het stuk volgen via monitoren op de gang en in de foyer. Om te voorkomen dat het publiek belangrijke gebeurtenissen mist, zullen we die waarschijnlijk aankondigen.” Met omroepersstem, lachend: “Over tien minuten volgt de moord op Julius Caesar.”

Onvermijdelijk zal er af en toe onrust in de zaal ontstaan. Derwig: “Je eerste reactie is natuurlijk: kan dat wel? Mensen kunnen niet vijf uur achter elkaar blijven zitten, dus ze zullen wel gaan bewegen. Deze aanpak is volgens mij nog nooit

uitgeprobeerd. Toen Ivo erover vertelde, ontstond bij het acteurs-ensemble een ongelooflijke zin en ondernemingsdrift: dit gaan we maken. En wel nu meteen.”

Om inzicht te krijgen in het politieke spel keken alle vijftien acteurs naar een Amerikaanse documentaire over een campagne team dat president Clinton bijstond. Ook de ‘Wouter Bos Tapes’ staan nog op het programma. “Geweldig om te zien hoe zo’n team bekookstoeft hoe ze de kiezers op Clinton kunnen laten stemmen”, zegt Derwig. “Hoeveel mensen zich er wel niet mee bemoeien om één iemand aan de macht te krijgen. Dat is de atmosfeer die Ivo in dit stuk wil krijgen.”

Brutus, zijn belangrijkste rol, is volgens Derwig “de meest Hamlet-achtige figuur van de samenzweerders die Julius Caesar ten val brengen. Iemand die alles eerst op een rijtje moet krijgen voor hij tot een besluit komt, die normen en waarden hoog in het vaandel heeft staan.” Derwig bladert in zijn script waar hij ergens in een kantlijn de essentie van zijn rol heeft opgekrabbeld. Leest voor: “Hij leeft volgens de rede en als je niet redelijk leeft, dan leef je ondeugdelijk. Het doel is een leven waarbij je niet drijft op je driften en je hartstochten. Als het in belang is van de mensheid, het Romeinse volk in het bijzonder, dan wordt Julius Caesar omgebracht.”

Het is een rol die Derwig op het lijf geschreven lijkt. Nooit werd zijn acteertalent zo geprezen als bij twee, bij uitstek beschouwelijke rollen: De Zachtmoedige (2002) van Dostoevski en de rol van Hamlet bij De Trust, zijn grote doorbraak in 1997. ‘Jacob Derwig is de gedroomde Hamlet’ schreef de Volkskrant. Zelden werd Hamlets wikken en wegen zo overtuigend, zo zuiver gespeeld. Is hij zelf ook zo’n wikker en weger? Zijn toneelcarrière die bij het kleine, mede door hem zelf opgerichte Barre Land begon, die hem bij De Trust bracht en nu, sinds twee jaar, bij Nederlands meest vooraanstaande gezelschap Toneelgroep Amsterdam, maakt wel die indruk. Steeds een tredje hoger.

“Poeh”, zegt hij en lepelt lang in zijn cappuccino. “Ik heb van huis uit de ambitie meegekregen om dingen zo goed mogelijk te doen, en de lat zo hoog mogelijk te leggen. Ik ben weggegaan bij ’t Barre Land, omdat ik me als speler verder wilde ontwikkelen. En een andere speelstijl wilde onderzoeken. Ik wilde altijd al meer ‘opgaan in een rol’, daar waar de rest van de groep vaak een afstandelijker speelwijze hanteerde.”

“Het enige wat ik heb ingeleverd is dat ik nu alleen acteur, geen theatermaker ben. Bij ’t Barre Land werk je gezamenlijk aan een stuk, hier word je in eerste instantie door een regisseur op sleeptouw genomen. Tot nu toe bevalt me dat heel erg goed. Ik laaf me aan wat Ivo vraagt en het is te gek om met deze acteurs die ik zeer bewonder, op de vloer te mogen staan.”

- Heeft hij nog grote rollen op zijn verlanglijst staan?

”Nee. Wat dat betreft heeft Hamlet me enorm geholpen. Het was een rol die mij meteen op de kaart heeft gezet. Ik ben er niet minder hard door gaan werken, maar de streberigheid ben ik kwijt. Sommige acteurs moeten nog van alles - ik heb die grote prestigieuze rol al een keer gehad.”

Hij is zevenendertig, getrouwd met Kim van Kooten, vader van een zoon. Na vijftien jaar beslaat zijn curriculum vitae al meer dan acht bladzijden. Film (o.a. Grimm, Iles flottantes, Lek), tv (Bij ons in de Jordaan), hoorspel (Het Bureau, Ollie B. Bommel) en een lange lijst toneelstukken. Kan hij na al die jaren nog voldoende kwijt in het acteren, of kunnen we over een paar jaar, net zoals bij Halina Reijn, zijn debuutroman tegemoet zien? Aarzelend: “Een schrijver ben ik niet. Als ik iets zou schrijven, zou ik dat niet snel goed genoeg vinden. Ik leef met iemand die schrijfster is, en ik zie dat dat echt een vak apart is. Ik heb wel een fascinatie voor taal. Dat is ook iets wat Kim en mij bindt. Ik vind het heerlijk om haar eerste versies van filmscripts te lezen en van commentaar te voorzien. Misschien komt dat er nog wel eens uit, die taalfascinatie, maar dan in de vorm van bewerkingen en vertalingen, zoals ik dat al eerder gedaan heb.”

Wat ik doe, wat hij samen, dat moet goed zijn. “Dat geldt ook voor tv en film. Ik krijg regelmatig filmscripts aangeboden, tv-series wat minder. Omdat ze weten dat ik druk ben en niet in Voetbalvrouwen zal meespelen. Dan zie ik bij voorbaat al: dat wordt niet goed en dan wil ik er ook geen dag teveel aan besteden. Ik kies ook voor tijd met mijn gezin, dus vergeleken met collega’s als Halina en Fedja [van Huêt, mh] doe ik inderdaad wat minder. En zij zitten ook net in een ander circuit. Fedja speelt rollen in Duitse televisieseries. Zou ik niet eens kunnen... Halina heeft haar kring tot Los Angeles op weten te rekken. Ze zit nu ook in de literaire wereld, gaat een filmscript maken van haar eigen roman, dat ze vervolgens ook weer zelf gaat regisseren. Ik vind het wel prettig dat mijn kringetje wat kleiner is. Het spelen enerveert me al genoeg. Maar kijk niet raar op als ik binnenkort weer een toneelvoorstelling regisseer.” Hij stopt het dikke script weer in zijn tas. Het loopt tegen half twaalf. Twee trappen omhoog wacht het repetitielokaal. Brutus moet aan de bak.

Mijn Holland Festival

De keuze van Jacob Derwig, acteur.

1. Hamlet van de Wooster Group. “Hun toneeltaal is heel bijzonder. Een stuk dat mij zeer dierbaar is bij hen te zien, dat staat bij mij op één.”
2. Sharing the same shade. “De jongens van de Veemfabriek ken ik nog van een vroeger bandje. Het stuk gaat over een persoonlijkheidstest die jeugdige

delinquenten krijgen voorgeschoteld om te achterhalen of ze goed of slecht zijn. 567 vragen. Een leuk uitgangspunt voor een voorstelling.”

3. Babel van het Wiener Burgtheater. Een tekst van Elfriede Jelinek, intrigerend vormgegeven, lijkt me spannend.